

KORONAVİRÜSE KARŞI AÇIKLANAN ÖNLEMLER

Türkiye ekonomisi her ne kadar 2020 yılına kuvvetli bir pozisyonda başlasa ve %4.0'ün üzerinde büyüme beklentilerine sahip olsa da salgının Türkiye'ye de sıçraması ve ekonomik aktivitenin hızla yavaşlaması hükümeti bir dizi önlem almaya itti. Bu önlemler arasında sosyal izolasyon ve okulların tatili gibi toplumsal önlemleri bir yana bırakırsak ekonomik önlemleri reel sektöre dönük önlemler, hane halkına yönelik önlemler, ihracatçılara yönelik önlemler ve finansal piyasalara yönelik önlemler olarak 4'e ayırabiliriz.

Alınan önlemlerin makroekonomik etkisini görmek için biraz daha veriye ihtiyacımız var ancak Mart ayı reel kesim güven endeksinde gördüğümüz aylık %7.6'lık düşüş bize korona virüs salgınının ekonomik etkilerinin Lehman krizinin de ötesine geçebileceğini düşündürüyor. Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından açıklanan 100 milyar TL'lik paket ve TCMB ile BDDK'nın aldığı önlemler nakit sıkışıklığına önlem almak açısından önemli. Ayrıca çeşitli kredi imkanlarına erişimin istihdam şartına bağlı olması da işsizlik oranındaki hızlı artışı sınırlayacaktır. Ancak havacılık, ulaştırma, lojistik, turizm, otel ve lokanta sektörlerinin yanı sıra talep düşüşünden negatif etkilenen otomobil ve beyaz eşya sektöründe üretimde görülen yavaşlama GSYH'nin %2.0'sine denk önlemler paketinin daha da genişletilmesi ihtiyacını beraberinde getirecektir.

Alınan ve alınması muhtemel ilave önlemlere finansman kaynağı ise ilk etapta bütçeden karşılanacak ve bütçe açığının planlanan %2.9'un çok üzerinde gerçekleşmesi söz konusu olacaktır. Hatırlatmak gerekirse Lehman krizinde bütçe açığının GSYH'ye oranı %5.3 olmuştu. Bu sene bütçe açığının %6.0 gibi bir orana yükselmesi ilave 147 milyar TL'lik bir kaynak yaratacak, açıklanan 100 milyar TL'nin üzerine 47 milyar TL gibi bir büyüklüğün salgınla mücadele için kullanılmasını sağlayacaktır. Buna ek olarak IMF'nin korona virüsle mücadele için oluşturduğu 1 trilyon dolarlık imkana başvurmak bir diğer önemli finansman kaynağı olabilir. Son olarak TCMB'nin tahvil satın almak suretiyle piyasaya para sürmesi bir kaynak olabilir diye düşünüyorduk ki TCMB bu uygulamanın başladığını duyurdu. Yan etkileri çok büyük ve 2001 krizinde yasaklanan TCMB'nin Hazine'yi fonlama imkanının son çare olarak düşünülmesi gerekir ancak onun öncesinde TCMB işsizlik sigortası fonunun tahvillerini satın alarak parasal genişlemeyi başlattı. Sonrasında enflasyonla mücadeleyi çok zorlaştıracak bu uygulamanın belirli bir zaman için uygulanması ve salgının sona ermesinin ardından hemen terkedilmesi gerekir.

Özlem Dericci Şengül

ozlem.sengul@spinn
consulting.com

I. Reel sektöre dönük önlemler

Koronavirüs nedeniyle faaliyeti duran veya durma noktasına gelen işletmeler ile genel olarak ekonomik aktivitenin yavaşlamasından olumsuz etkilenen işletmeler için bir dizi teşvik ve önlem açıklandı.

Mali destekler:

- Kredi Garanti Fonu kefaletiyle şirketlere 64 milyar liralık üç destek paketi devreye girecek. İşletme ayrımı yapılmayacak. % 0.75 komisyon dışında masraf ve ücret alınmayacak. Hazine ile KGF arasında imzalanan protokol kapsamında, bankalar aracılığıyla 'işe devam, işletme gideri ve çek ödeme' paketleri kapsamında kredi kullanılacak. Şirketlere 'işe devam destek paketi' kapsamında 40 milyar lira kullanılacak. 'İşletme gideri' paketi kapsamında 16 milyar lira, 'çek ödeme' paketi kapsamında da 8 milyar lira kefalet limiti tahsis edildi. Krediyi kullananlardan her bir kefalet kullanımı tutarının %0.75'i kadar KGF komisyon alacak. Yapılandırma durumunda yararlananlardan, kefalet bakiyesi üzerinden %0.5 oranında bankalar aracılığıyla peşin komisyon tahsil edilecek. Banka her bir kredi kullandırımı için yalnızca kredi tutarının azami yüzde 0.75'i oranında yıllık komisyon alabilecek. Şirket hakkında krediye başvuru sırasında iflas kararı, fesih, iflas erteleme kararı, konkordato kararı olmaması gerekiyor. Kredi kullanacak firmaların takibe düşen kredilerinin bulunmaması da şartlar arasında yer alıyor.
- 3 kamu bankası tarafından başta KOBİ'ler olmak üzere kurumsal ve ticari ölçekteki firmaların işletme sermayesi ihtiyaçları için "İşe Devam Kredi Desteği" hayata geçirildi. Ziraat Bankası, Halkbank ve Vakıfbank, Ekonomik İstikrar Kalkanı kapsamında, reel sektörün finansman ihtiyacının karşılanması amacıyla, işçi çıkarmamak şartıyla %7.5 faizle ve 36 ay vade ile indirimli kredi kullanıracak. Açıklamaya göre yeni destek için herhangi bir sektör ayrımı yapılmadan, salgından etkilenen tüm firmalar yararlanabilecek. Kredilerin üst limiti, cirosu 25 milyon liraya kadar olan şirketler için 10 milyon lira olacak. Cirosu 25-125 milyon lira arasındaki şirketler 25 milyon liraya, cirosu 125 milyon liranın üzerindeki firmalar ise 100 milyon liraya kadar kredi kullanabilecek. Şubat sonu itibarıyla kayıtlı çalışanlarında azaltma yapmama ön koşulunun bulunduğu krediler için, teminat eksikliği bulunan firmalara KGF kefaleti sağlanacak.
- Ayrıca, Ziraat Katılım ve Vakıf Katılım da "Ekonomik İstikrar Kalkanı" doğrultusunda şubat sonu itibarıyla kayıtlı çalışan sayısını azaltmayan işletmeler için yıllık finansman oranı %7.5, 6 ay ödemesiz toplam 36 ay vadeli mali destek sunacak. Kredilerin üst limiti kamu bankaları ile aynı olacak.
- Halkbank ve Ziraatbank tarafından esnaf ve sanatkarların bu dönemde yaşadıkları olumsuzluklara destek olmak amacıyla talep etmeleri halinde kullanmış oldukları kredilerin; Nisan, Mayıs ve Haziran 2020 aylarında vadeleri gelecek olan anapara ve faiz ödemeleri, ödeme vadelerinden itibaren 3 ay süreyle ve faizsiz olarak ertelenecek.

- Halkbank ve Ziraatbank nakit akışı bozulduğu için ödeme sorunu yaşayan Banka müşterilerine, 6 aya kadar ödemesiz dönemle kredilerini uygun vadeli yapılandırma imkânı sunacak.
- Halkbank ve Ziraatbank ödemesiz dönemi, turizm gibi dönemsel faaliyeti olan sektörlerde 12 aya kadar uzatılabilecek.
- Personel maaşlarını Halkbank ve Ziraat Bankası üzerinden ödeyen firmalara, istihdamlarını Şubat 2020 sonuna göre azaltmamaları şartıyla, gelecek 3 aylık dönem boyunca personel maaş gideri kadar ilave kredi limiti verilecek.
- Bankanın kredili müşterileri tarafından Halkbank ve Ziraatbank üzerine keşide edilmiş çeklerin ödenmesi amacıyla, genel kredi limitleri artırılarak firmalara ilave nakit kredi limit tahsis edilecek.
- İşletme sermayesi ihtiyaçlarını karşılamak üzere; Halkbank ve Ziraatbank kurumsal kredi kartı ve Doğrudan Borçlandırma Sistemi limiti bulunan firmaların kurumsal kart limitleri artırılabilecek.
- Vakıfbank firmaların, 31 Mart devre sonu faizleri de dahil olmak üzere 30 Haziran 2020 tarihine kadarki tüm kredi taksitleri ve ödemeleri konusunda esneklik sağlayacak.
- Vakıfbank İstihdam koruma amaçlı kredi taleplerini karşılamak amacıyla işletmelere '3 aylık maaş gideri kadar uzun vadeli kredi kullandıracak.
- Vakıfbank işletmelerin mevcut kredilerinin kendi nakit akışlarına uygun ve sektörel durumlarına göre ödemesiz dönemli olarak yeniden yapılandırılmasını sağlayacak; turizm ve şehir içi toplu taşıma dahil en çok etkilenen sektörlerle özgü kredileri 12 aya kadar ödemesiz dönemli olarak yapılandıracak.
- Vakıfbank firmaların vergi, SGK gibi kamusal ödeme yükümlülüklerini kolaylaştırmak amacıyla nakit yönetim limitlerinin artırılarak, bu limitlerden yapılacak ödemelere 3 ay ödemesiz, 12 aya kadar taksit imkanı verecek.
- Vakıfbank firmalara ait Business Kartlarda limit artırımına gidilerek, maliyetsiz tedarik kapasitelerinin artıracak.
- Vakıfbank BankoÇek ürünü limiti ve yaygınlığının arttırarak bankacılık garanti imkanının dolaşıma sürülmesi yoluyla nakit ihtiyacını azaltılmasına yardım edecek ve maliyetsiz finansman imkanı sunacak.
- Vakıfbank bireysel kredi ihtiyacı olan vatandaşların kredi taleplerini VakıfBankMobil, İnternet Bankacılığı ve SkyLimitler üzerinden alarak salgın riskine maruz bırakmayacak.
- Vakıfbank bireysel kredi müşterilerinin taksit, kredi kartı ödemelerini 3 aya kadar öteleyebilecek.

- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı kararıyla hazine taşınmazları üzerinde tahsisli olan ve faaliyetleri durdurulan ticari ünitelerden bu süreçte kira bedeli alınmayacak, açık olan ticari ünitelerde ise personel sayısı ve faaliyet süresi dikkate alınarak kira bedelinde indirim sağlanacaktır.
- Sanayi ve Teknoloji Bakanı'nın açıkladığı pakete göre KOSGEB aracılığıyla dezenfektan, koruyucu elbise, koruyucu gözlük, maske, eldiven gibi ürünlerin yerli üretimine işletme başına 6 milyon TL'ye kadar destek verilecek.

Ödemelerde ve cezai işlemlerde erteleme

- KOSGEB'in geri ödemeli olarak verdiği desteklerden alacakları 3 ay ertelenecek, projelere 4 ay ek süre verilecek.
- 1 Mart 2020'den 30 Haziran 2020'ye kadar işleyecek iş yeri kira bedelinin ödenememesi, kira sözleşmesinin feshi ve tahliye sebebi oluşturmayacak.
- Anapara ve taksit ödeme tarihi 24 Mart 2020'den önce olup da kullandığı nakdi ve gayrinakdi kredilerinin anapara, faiz ve ferilerine ilişkin ödemelerini aksatan gerçek ve tüzel kişilerin, ticari faaliyette bulunan ve bulunmayan gerçek kişilerin ve kredi müşterilerinin karşılıksız çıkan çek, protesto edilmiş senet, kredi kartı ve diğer kredi borçlarına ilişkin Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezi nezdinde tutulan kayıtları, borçların ödenmesi geciken kısmının 31 Aralık 2020'ye kadar tamamının ödenmesi veya yeniden yapılandırılması halinde, bu kişilerle yapılan finansal işlemlerde, kredi kuruluşları ve finansal kuruluşlar tarafından dikkate alınmayacak. Yeniden yapılandırma veya yeni kredi kullandırması, hukuki ve cezai sorumluluk doğurmayacak.
- Çek Kanunu'nda yapılan değişiklikle 24 Mart 2020'ye kadar işlenen suçtan dolayı mahkûm olanların cezalarının infazı durdurulacak. Hükümlü, tahliye tarihinden itibaren en geç üç ay içinde çek bedelinin ödenmeyen kısmının onda birini alacaklıya ödeyecek. Kalan kısmını üç aylık sürenin bitiminden itibaren ikişer ay arayla 15 eşit taksitle ödemesi halinde mahkemece, ceza mahkumiyeti bütün sonuçlarıyla ortadan kalkacak. İnfazın durdurulduğu tarihten itibaren en geç 3 ay içinde çek bedelinin ödenmeyen kısmının onda biri ödenmediği takdirde alacaklının şikayeti üzerine mahkeme hükmün infazının devamına karar verilecek. Hükümlü, taksitlerden birini süresi içinde ilk defa ödemediği takdirde, ödemediği bu taksit sürenin sonuna bir taksit olarak eklenecek. Kalan taksitlerden birini daha ödemediği takdirde alacaklının şikayeti üzerine mahkemece hükmün infazının devamına karar verilecek.
- Ekonomik tedbir paketine eklenen madde ile dava açma, icra takibi başlatma, başvuru, şikayet, itiraz, ihtar, bildirim, ibraz ve zamanaşımı süreleri, hak düşürücü süreler ve zorunlu idari başvuru süreleri de dahil olmak üzere bir hakkın doğumu, kullanımı veya sona ermesine ilişkin tüm süreler, İdari Yargılama Usulü Kanunu, Ceza Muhakemesi Kanunu ve Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile usul hükmü

içeren diğer kanunlarda taraflar bakımından belirlenen süreler ve bu kapsamda hakim tarafından tayin edilen süreler ile arabuluculuk ve uzlaştırma kurumlarındaki süreler 13 Mart 2020 tarihinden 30 Nisan 2020'ye kadar durdurulacak.

- İcra ve İflas Kanunu ile takip hukukuna ilişkin diğer kanunlarda belirlenen süreler ve bu kapsamda hakim veya icra ve iflas daireleri tarafından tayin edilen süreler, nafaka alacaklarına ilişkin icra takipleri hariç tüm icra ve iflas takipleri, taraf ve takip işlemleri, yeni icra ve iflas takip taleplerinin alınması, ihtiyati haciz kararlarının icra ve infazına ilişkin işlemler 22 Mart 2020 tarihinden itibaren 30 Nisan 2020 tarihine kadar durdurulacak.
- Kamu arazisi tahsis edilen, Kültür ve Turizm Bakanlığında belgeli yatırımcılar ve işletmecilerden, irtifak hakkı tesis edilip edilmediğine veya kullanma izni verilip verilmediğine bakılmaksızın 1 Nisan 2020 tarihi ile 30 Haziran 2020 tarihi arasındaki dönemde tahsil edilmesi gereken kira, kesin izin, kesin tahsis, irtifak hakkı, kullanma izni, yararlanma, ilave yararlanma bedelleri ve hasılat payları ile ecrimisillerin ödeme süreleri 6 ay ertelenecek.
- Konaklama vergisi 1 Ocak 2021'e ertelenecek.
- Perakende, AVM, Demir-Çelik, Otomotiv, Lojistik-Ulaşım, Sinema- Tiyatro, Konaklama, Yiyecek-İçecek, Tekstil-Konfeksiyon ve Etkinlik- Organizasyon sektörleri için Muhtasar ve KDV tevkifatı ile SGK primlerinin Nisan, Mayıs ve Haziran ödemelerini 6'şar ay ertelendi.
- Otel kiralamalarına ilişkin irtifak hakkı bedelleri ve hasılat payı ödemelerini Nisan, Mayıs ve Haziran ayları için 6 ay süreyle ertelendi.
- Alınan tedbirlerin etkisiyle nisan, mayıs ve haziran aylarında temerrüde düşen firmaların kredi siciline "mücbir sebep" notu düşülecek.
- Hazine ve Maliye Bakanlığı kararıyla, kurumlar vergisi tahakkuk ve ödemesi 30 nisan 2020 tarihine uzatıldı.
- Gecikmeye giren kredilerin takipteki kredilere aktarılması süresi 90 günden 180 güne çıkartılmıştır. Uygulama bireysel ve ticari tüm kredileri kapsamaktadır ve 31 Aralık 2020'ye kadar sürecektir.
- Bir yıllık izleme süresi içinde ana para ve faiz ödemesi 30 günden fazla geciken ya da bu süre içinde bir kez daha yeniden yapılandırmaya tabi tutulan kredilerin tahsil imkânı sınırlı krediler grubuna (3.grup krediler) alınması şartı kaldırılmıştır. Uygulama 31 Aralık 2020'ye kadar sürecektir.

İstihdam teşviki düzenlemeleri

- Reel sektör firmaları ve çalışanlarını ilgilendiren önemli bir düzenleme kısa çalışma ödeneği ile ilgili. Kısa çalışma ödeneğinden faydalanmak için son 3 yılda prim gün sayısı 600 günden 450'ye, çalışma süresi 90 günden 60 güne indirildi. 30 Haziran 2020'ye kadar geçerli olmak üzere, Kovid-19 kaynaklı zorlayıcı sebep gerekçesiyle yapılan kısa çalışma başvuruları için, işçinin kısa çalışma ödeneğine hak kazanabilmesi için öngörülen hizmet akdinin feshi hariç işsizlik sigortası hak etme koşullarını yerine getirmesi hükmü, kısa çalışma başlama tarihinden önceki son 60 gün hizmet akdine tabi olanlardan son üç yıl içinde 450 gün sigortalı olarak çalışıp işsizlik sigortası primi ödenmiş olması şeklinde uygulanacak. Bu koşulu taşımayanlar, kısa çalışma süresini geçmemek üzere son işsizlik ödeneği hak sahipliğinden kalan süre kadar kısa çalışma ödeneğinden yararlanmaya devam edecek. Kısa çalışma uygulamasından yararlanabilmek için işyerinde kısa çalışma uygulanan dönemde, işveren tarafından işçi çıkarılmaması gerekecek. Başvurular, başvuru tarihinden itibaren 60 gün içinde sonuçlandırılacak. Bu konudaki başvuru tarihini, Cumhurbaşkanı 31 Aralık 2020'ye kadar uzatabilecek.
- Zorunlu nedenler, işçinin talebi üzerine verilen idari izinler ve bayram veya genel tatil nedeniyle işin durması veya azalması sonucunda oluşan telafi çalışması iki aydan dört aya çıkarıldı.
- Ayrıca 2020 yılında işverene günlük 2,50 lira aylık 75 lira asgari ücret desteği sağlanacak. Sağlanacak desteğin ekonomik büyüklüğünün 7 milyar lira civarında olması bekleniyor.
- Ay içerisinde 10 gün ve üzeri çalışan; "kısmi süreli çalışanlar", "puantaj usulü çalışanlar" ve "ev hizmetlerinde çalışanlar"ın eksik günlerine ait genel sağlık sigortası primlerini tamamlama zorunluluğu kaldırılacak.

II. İhracatçılara yönelik önlemler

- İhracattaki geçici yavaşlama sürecinde kapasite kullanım oranlarının korunması amacıyla ihracatçıya stok finansmanı desteği sağlanacağı belirtildi.
- İhracatçılarımızın ürünlerini dünyaya yetiştirmek adına talep ettikleri kargo uçaklarının sayısının artırılması adına tüm imkanlar seferber edilmiş durumdadır. Bilhassa Irak ve İran sınır kapılarında devreye alınan temassız ihracatın Kapıkule'de de uygulanması konusunda Ticaret Bakanlığımız ile birlikte çalışmalar devam etmektedir.
- TCMB ihracat başta olmak üzere döviz kazandırıcı hizmetler reeskont kredilerine yönelik aşağıdaki önlemleri aldı:
 - o 18 Mart - 30 Haziran 2020 arasında vadesi gelecek reeskont kredisi geri ödemelerine 90 güne kadar vade uzatım imkânı tanındı. Böylece 7,6 milyar dolar karşılığı reeskont kredisi geri ödemesi ertelenebilecek.

- Kredi taahhüdü açık olan reeskont kredileri ile 18 Mart - 30 Haziran 2020 arası kullanılacak reeskont kredilerine 12 ay ek taahhüt kapama süresi verildi; böylece bu kredilerin taahhüt kapatma süresi 24 aydan 36 aya çıkartıldı.
- Mevcut reeskont kredisi azami vadeleri, 20 Mart 2020 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere, kısa vadeli kullanımlar için 120 günden 240 güne, daha uzun vadeli kullanımlar için ise 720 güne çıkartıldı.
- İhracatçıların gümrük kapılarındaki gecikmeler nedeniyle mağdur olmaması için İran ve Irak'a açılan kara hudut kapılarında alınan tedbirlerden kaynaklanan gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanım belirlenmesi ile ilgili 20 günlük süre ile ilgili ek süre taleplerinin mücbir sebep olarak değerlendirileceği belirtilmiştir.
- Krediler için toplam 60 milyar Türk lirası limit belirlenmiştir. Bu limitin 20 milyar Türk lirası Türk Eximbank, 30 milyar Türk lirası kamu bankaları, 10 milyar Türk lirası ise diğer bankalar aracılığıyla yapılacak kredi kullanımlarına tahsis edilmiştir.
- Eximbank dışındaki bankalar aracılığı ile kullanılacak kredilerin asgari yüzde 70'i KOBİ'lere tahsis edilecektir.
- Firma bazında azami kredi tutarları, KOBİ'ler için 25 milyon Türk lirası, diğer firmalar için ise 50 milyon Türk lirası olarak belirlenmiştir.
- Kredi imkânından yabancı para reeskont kredisi kullanabilen firmalar ile yurt dışına yönelik müteahhitlik hizmeti sunan firmalar ve uluslararası fuarlara katılım sağlayan firmalar yararlanabilecektir.
- Kredilere TCMB politika faiz oranı olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranının 150 baz puan altında faiz oranı uygulanacaktır.
- Aracı bankaların komisyon oranı azami 150 baz puan olabilecektir.
- Krediler, azami 360 gün vadeli olacak, ihracat veya döviz kazandırıcı hizmet taahhüdü ile 1 Mart 2020 tarihindeki istihdam düzeyinin kredi vadesi süresince muhafaza edilmesi koşulu karşılığında kullanılacaktır.

III. Hanehalkı için alınan önlemler

Hanehalkının koronavirüs nedeniyle gerekli olan sosyal inovasyon yaşadığı ve yaşayacağı gelir kaybının önüne geçmek için açıklanan çeşitli önlemler şu şekilde:

- 2 milyon dar gelirli aileye 1000 TL destek verilecek

- En düşük emekli aylığı 1500 liraya çıkarılacak, emeklilere nisan ayında 1000 lira bayram ikramiyesi ödenecek
- Asgari ücretliye toplamda 7 milyar liralık ücret desteği sağlanacak.
- Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları'na düzenli aktarılan kaynak 180 milyon liraya çıkarılacak.
- Sağlık çalışanlarının performans ödemeleri 3 ay boyunca üst tavadan yapılacaktır.
- Kredi kartı ödemeleri haziran sonuna kadar ertelenebilecek. Bu önlemin açıklanmasının ardından hem kamu bankaları hem özel bankalar belirlenen faizler uyarınca borç sahiplerinin erteleme taleplerini değerlendireceklerini belirttiler.
- Afet yaşanan yerlerde elektrik, doğal gaz tüketim bedellerinin ertelenecek. Deprem yaşanan Elâzığ'da 43 bin, Malatya'da 12 bin olmak üzere 55 bin abonenin düzenlemeden yararlanacak.
- Tehlikeli ve çok tehlikeli işler için gerçekleştirilecek sınavlarda başarılı olan kişilerin belge masrafı ve sınav ücreti 31 Aralık 2021'e kadar İşsizlik Sigortası Fonu'ndan karşılanacak. İki yıllık süre uzatımı ile 450 bin kişinin daha belge alması ve 382 milyon liralık belge ücretinin fondan karşılanması bekleniyor.
- Aylık bağlanan ve çalışmaya devam eden maluller ile harp malullerine, vazife malullüğü aylığı bağlanma tarihinden sonra geçen hizmetleri esas alınarak, en az 20 yıllık sigortalılık süresi ve 5 bin gün prim ödeme şartıyla, talepleri halinde yaşlılık aylığı da bağlanacak.
- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı kararıyla, su faturası ödemelerinin gecikmesi hâlinde dahi kesinti yapılamayacak

IV. Finansal Piyasalara Dönük Önlemler

TCMB de finansal piyasalarda ve para piyasalarında nakit ihtiyacını karşılamak ve olası bir nakit sıkışıklığının önüne geçmek için bir dizi önlem açıkladı.

- o TCMB 100 baz puan indirimle haftalık repo faizini %9.75'e indirdi.
- o TCMB her gün düzenlenen haftalık repo ihalelerinin yanı sıra ihtiyaç duyulan günlerde 91 günlük repo ihaleleriyle ek likidite sağlayacak. Repo ihalelerinden sağlanan likidite depoya çevrilebilecek.
- o Piyasa yapıcı bankaların açık piyasa işlem limitleri arttırılacak
- o 1, 3 ve 6 ay vadeli ABD doları karşılığı swap ihalelerine devam edilecek; ihaleler Euro ve altın karşılığı da düzenlenebilecek.
- o Reel kredi büyüme koşullarını sağlayan bankalar için yabancı para zorunlu karşılık (ZK) tüm vade dilimlerinde tüm yükümlülükler için 500 baz puan düşürülecek. Böylece %19 olan ve 1

yıla kadar mevduatlar için geçerli ZK'lar %14, %15 olan 1 yıldan uzun mevduatlara uygulanan ZK'lar %10'a düşürülecek. Bu sayede bu bankalara yaklaşık 5,1 milyar ABD doları karşılığı döviz ve altın cinsi likidite verilmesi bekleniyor. Uygulama 6 Mart tarihli yükümlülük döneminden itibaren geçeli olacak ve 20 Mart'taki tesis döneminde başlayacak.

- Bankaların yeni likidite imkanlarından reel sektöre kesintisiz kredi akışı sağlaması hedeflenmiş ve likidite imkanlarından yararlanma sağlayacakları kredi tutarları ile ilişkilendirilmiştir.
 - 91 günlük repo ihalelerinde politika faizinin 150 baz puan aşağısında yani %8.25 oranla likidite sağlanacak.
 - 1 yıl vadeli döviz karşılığı TL swap ihalesi düzenlenecek. Bu swap ihalelerinde politika faiz oranının 100 baz puan altında faiz oranı üzerinden ABD doları, Euro veya altın karşılığı Türk lirası likidite sağlanacak.
 - Reel sektöre kredi akışının kesintisiz sürmesi amacıyla yürürlüğe konulan hedefli ilave likidite imkânlarında limitler artırılabilecektir. Bu kapsamda sağlanan 91 güne kadar vadeli repo ve 1 yıl vadeli döviz karşılığı Türk lirası swap hedefli likidite imkânlarına ek olarak 6 ay vadeli döviz karşılığı Türk lirası swap ihaleleri düzenlenecek olup bu vadedeki ihalelerle ilgili bankalara TCMB politika faiz oranı olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranının 125 baz puan altında faiz oranı üzerinden ABD doları, euro veya altın karşılığı Türk lirası likidite sağlanacaktır.
- 2020 yılı Para ve Kur Politikası metninde belirlenmiş limitler çerçevesinde yürütülen Açık Piyasa İşlemleri (APİ) portföyü doğrudan alım işlemleri önden yüklemeli olarak gerçekleştirilebilecek ve gerektiğinde söz konusu limitler piyasa koşullarına göre güncellenebilecektir. Bu işlemlerle, piyasa derinliğinin artırılması, varlık fiyatlamalarının sağlıklı gerçekleşmesi ve bankalara likidite yönetiminde esneklik sağlanması yoluyla parasal aktarım mekanizmasının etkinliğinin artırılması hedeflenmektedir.
- Geçici bir süre için, Piyasa Yapıcı bankalara, İşsizlik Sigortası Fonu'ndan satın aldıkları DİBS'leri TCMB tarafından belirlenen koşullar ve tutarlar dâhilinde TCMB'ye satma veya Piyasa Yapıcılığı sistemi kapsamında APİ çerçevesinde tanınan likidite imkânını belirli oranlar dâhilinde artırma olanakları sağlanacaktır. Böylelikle, İşsizlik Sigorta Fonu'nun likidite ihtiyacının piyasa işleyişi üzerindeki olası etkileri sınırlandırılarak finansal istikrarın desteklenmesi amaçlanmıştır. Söz konusu DİBS alımları, APİ portföyü için belirlenmiş olan limitlerin dışında değerlendirilecektir. Bu işlemlere ilişkin detaylı bilgilendirme ve kriterler ilgili taraflara ayrıca yapılacaktır.

- TCMB bünyesinde gerçekleştirilen Türk lirası ve döviz işlemleri çerçevesinde Varlığa Dayalı Menkul Kıymet ile İpotek Teminatlı Menkul Kıymetlerin teminat havuzuna dâhil edilmesine karar verilmiştir. Söz konusu kıymetlerin teminata kabul edilmesi, benzer nitelikteki ihraçların likiditesinin artmasına ve sermaye piyasalarının derinleşmesine katkıda bulunacak, bankalara Türk lirası ve döviz piyasa likidite yönetimlerinde sağlanan esnekliği artıracaktır. Teminata kabul edilecek kıymetlere dair kriterler ve söz konusu imkâna dair limitler konusunda bankalara ayrıca detaylı bilgilendirme yapılacaktır.

ÖNEMLİ: Bu gönderiyi başkaları ile paylaşmamanızı rica ederiz. Fikri emeğimize saygınız için şimdiden teşekkür ederiz.

EKONOMİ NOTLARI

14 Nisan 2020 Salı

Bu rapordaki veriler düzenli bir şekilde halka açık kaynaklardan elde edilip, yalnızca bu bilgilere yönelik yorumları iletmek üzere hazırlanmıştır. Rapordaki bilgilerin kullanımından doğacak sorumluluklar, ve olası zararlardan belge yazarı sorumlu tutulamaz. Bu yayın iznimiz olmadan, kopyalanamaz ve/veya dağıtılamaz; bilgisayar sistemlerine aktarılamaz